

Artikkel on tõlgitud 2.12.2006 „Helsingin Sanomatest” autori loal Matti Pätsi poolt.

Ühenduse patenti pakutakse Euroopale nõrkadel alustel

Ajal, mil Soome on olnud Euroopa Liidu eesistujamaa, on Euroopa Komisjon innukamalt hakanud otsima võimalusi, kuidas viia edasi ning leida uusi lahendusi siiani ebapopulaarse ühenduse patendi probleemistikule. Ühenduse patendisüsteemi eesmärk on üheainsa patenditaotlusega ühesuguse patendikaitse omandamine kogu Euroopa Liidu territooriumil.

Ühenduse patendisüsteemile üritatakse sillutada teed kahel tasandil. Kõigepealt üritatakse kiirendada Euroopa patendikokkuleppe juurde kuuluva lisaprotokolliga ehk n-ö Londoni protokolliga ratifitseerimist ning jõustamist olulistes Euroopa riikides võimaldamaks vähendada Euroopa Patendiameti väljaantavate europatentide tõlkekulusid. Teiseks pakutakse, et europatentide rikkumisi ning tühistamisi puudutavad taotlused antakse ühenduse kohtu arutada kõige hiljem protesteerimisfaasis.

Soome on OECD uuringu kohaselt ikka maailma tugevaim patentimismaa nii elanike arvu kui ka rahvusliku kogutoodangu poolest. Seepärast on Soome majandustegevuse kui ka tööstuse seisukohalt patendisüsteemide tasakaalukas arendamine väga oluline.

Euroopas on lisaks rahvuslikele patendisüsteemidele olemas hästi töötav europatendisüsteem, mis annab võimaluse Euroopa Patendiametisse esitatud üheainsa patenditaotlusega alustada patentimisprotsessi, mis katab kogu Euroopa.

Euroopas kasutatav süsteem on Ühendriikides ja Jaapanis kasutatavate süsteemidega võrreldes vägagi kvaliteetne. Parema õiguskindluse ning paindlikkuse tõttu on see ka tervikuna maksumuse poolest efektiivsem.

Taotleja võib patendi väljaandmise hetkel, lähtudes oma majandustegevusest, otsustada millistes Euroopa patendikokkuleppe liikmesmaades (EPC maades) ta soovib oma patendi jõustamist.

Soome ettevõtete europatendid jõustatakse keskmiselt 4–6 Euroopa riigis.

Euroopa Patendiamet annab aastas välja umbes 60 000 patenti, millest vaid 6–8 protsenti on selliseid, mis jõustatakse võimalikult paljudes EPC maades. Neid võiks jõustada ka ühenduse patendina, kui selline süsteem ilmuks europatendi kõrvale ja oleks majanduslikult tasuv. Suurem osa nendest patentidest oleksid sageli väljaspoolt Euroopat.

Soome patenditaotlejatele oleks europatent majanduslikult põhjendatud 99,5% juhtudest. Soome taotlejate eeliseks on asjaolu, et neil on võimalik alustada rahvusvahelist patentimist omas ametkonnas ehk siis Patendi- ja registrivalitsuses, kes on ka rahvusvaheline PCT amet.

PCT (*Patent Cooperation Treaty*) on patendikoostöökokkuleppe taotluste tegemiseks kogu maailma ulatuses. Kokkuleppega on ühinenud 130 maad; ekspertiisi tegevaid ameteid on kaksteist.

Ühenduse patenti on poliitikutele reklaamitud odava ning kvaliteetse süsteemina, kuid ei ole esitatud mingisuguseid majanduslikke ega praktilisi põhjendusi, juttu vaid poliitilisest tahtest ja eesmärgist.

Ainukesed asjaolud, mida on säästuna välja käidud, on patendikirjelduste tõlkekulud, mis väheneksid, kui õnnestuks kokku leppida väljaantud patentide tõlgete asjus ühenduse keeltesse. Sääst oleks siiski tühine ja puudutaks vaid juba eelpoolmainitud 6–8% patentidest.

Ühenduse patent ei vähendaks Euroopa Patendiameti kulusid, kui oluliselt ei antaks kvaliteedi asjus järele. Vaevalt usutav, et see oleks eesmärk.

Ühenduse patendisüsteem kurnaks ruttu ära väiksemate riikide rahvuslikud patendiametid ning nõrgendaks liikmesriikide tööstusomandi õiguskaitse infrastruktuuri. Patentimine keskenduks Kesk-Euroopasse, mis ei oleks kooskõlas Euroopa Liidu lähendamispõhimõttega.

Euroopa Patendiamet peaks patenditaotluste menetlemise ja väljaantud patentide eest võetavate lõivude maksmise üle viima menetluse algusesse. Aja jooksul viiks see patentimise algfaasi kulude kasvule, mis oleks suureks koormaks väikestele ning keskmise suurusega ettevõtetele.

Euroopas on püütud patentimise alustamist teha võimalikult kergeks ning tasuvaks, kattes suurema osa menetluskuludest aastalõivudega. Suurem osa aastalõivudest aga laekub patendiomanikelt, kes on oma leiutistega juba saavutanud majanduslikku efekti. Nii on püütud kannustada innovaatilist aktiivsust.

Siiski pole ükski asi nii hea, et seda ei saaks või ei peaks edasi arendama. Euroopal tuleb arvestada, et juba praegu on Euroopa Patendiametisse laekuvatest patenditaotlustest enam kui pooled väljaspoolt Euroopat ja Hiina pole veel päris ärganudki!

Euroopas ei tohi enam välja anda niinimetatud triviaalseid patente, ehk teisisõnu patente, mille leiutustase on liiga madal. Vastasel juhul läheb Euroopa majandusel halvasti. Ameerika Ühendriikide patendisüsteem maadlebki praegu ülalmainitud asjaoludest tingitud suurte probleemidega.

Euroopa patendiorganisatsioonis on viimase kahe aasta jooksul aset leidnud vägagi praktiline strateegiline diskussioon, mis on nüüd viimas praktiliste tegudeni. Ollakse tihendamas Euroopa Patendiameti ning rahvuslike ametite koostööd. See parandab Euroopa patendisüsteemi majanduslikku tasuvust, lühendab menetlusaegu, vähendab paralleelset tööd ning parandab lõppsaadust ehk väljaantavate patentide kvaliteeti.

Praeguse europatentidesüsteemi arendamine mainitud suunas on selgelt kasulik nii Soome kui ka kogu Euroopa majandusele ning tööstusele.

Pekka Launis
Patendi- ja registrivalitsuse
Innovatsiooniliini juhataja